

Genom gravfält och förbi stensättningar

Arkeologisk schaktningsövervakning
Lämningar L1961:815, L1961:1456, Fastighet inom Sal 2:4 (2)
Sunnernsbergs socken, Lidköpings kommun
Astrid Lennblad
Lödöse museum/Förvaltningen för kulturutveckling
KU Arkeologisk rapport 2023:9

Genom gravfält och förbi stensättningar

Arkeologisk schaktningsövervakning
Lämningar L1961:815, L1961:1456, Fastighet inom SAL 2:4 (2)
Sunnarsbergs socken, Lidköpings kommun
Astrid Lennblad
KU Arkeologisk rapport 2023:9
Lödöse museum/Förvaltningen för kulturutveckling

Författare Astrid Lennblad

Grafisk form Gabriella Kalmar

Layout och teknisk redigering Astrid Lennblad

Omslagsbild Fotot visar del av ledningsschaktet genom gravfältet. Foto taget av Astrid Lennblad.

Lödöse museum/Förvaltningen för kulturutveckling

Museivägen 1

463 71 Lödöse

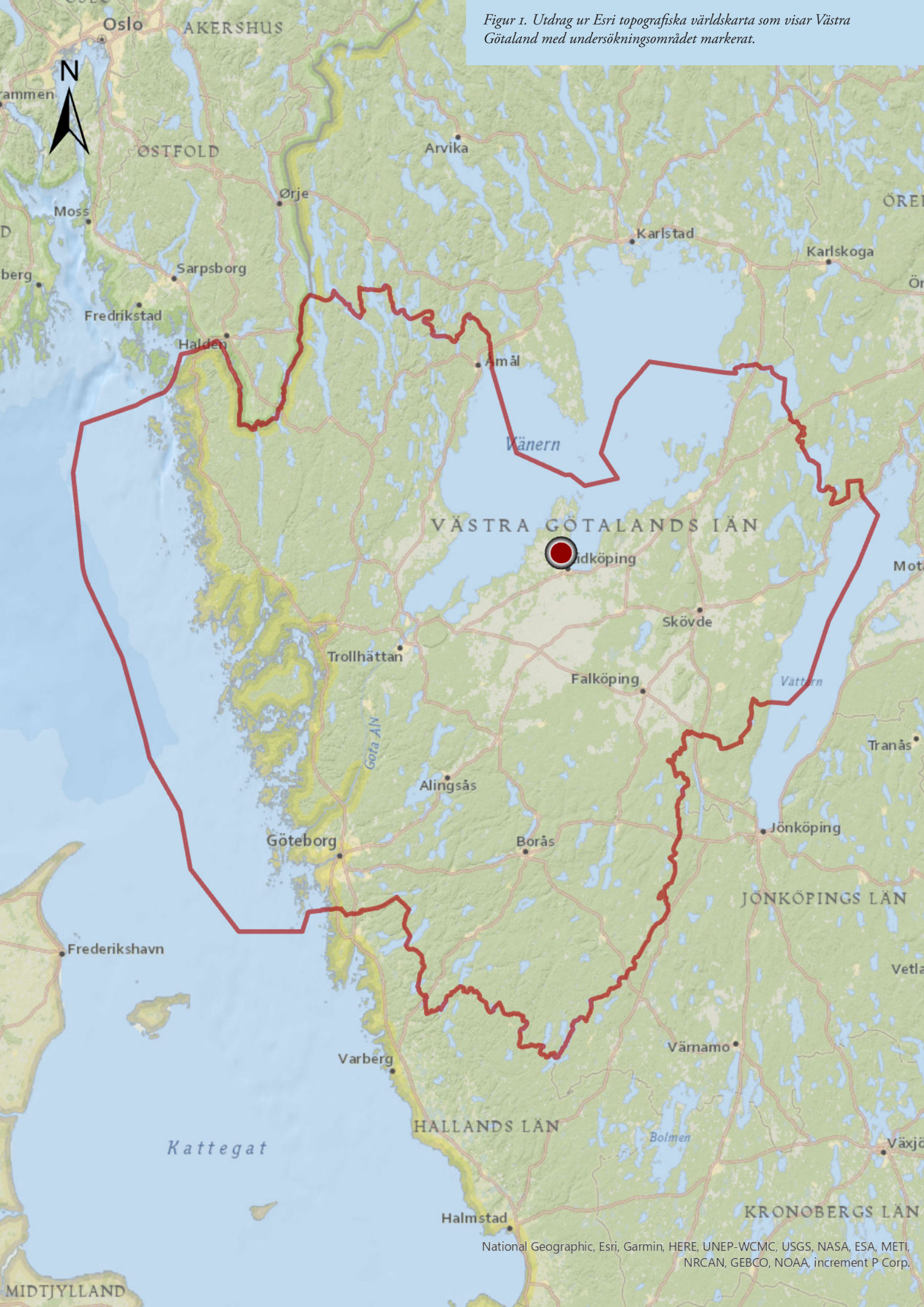
tel. 010-441 43 81

www.lodosemuseum.se

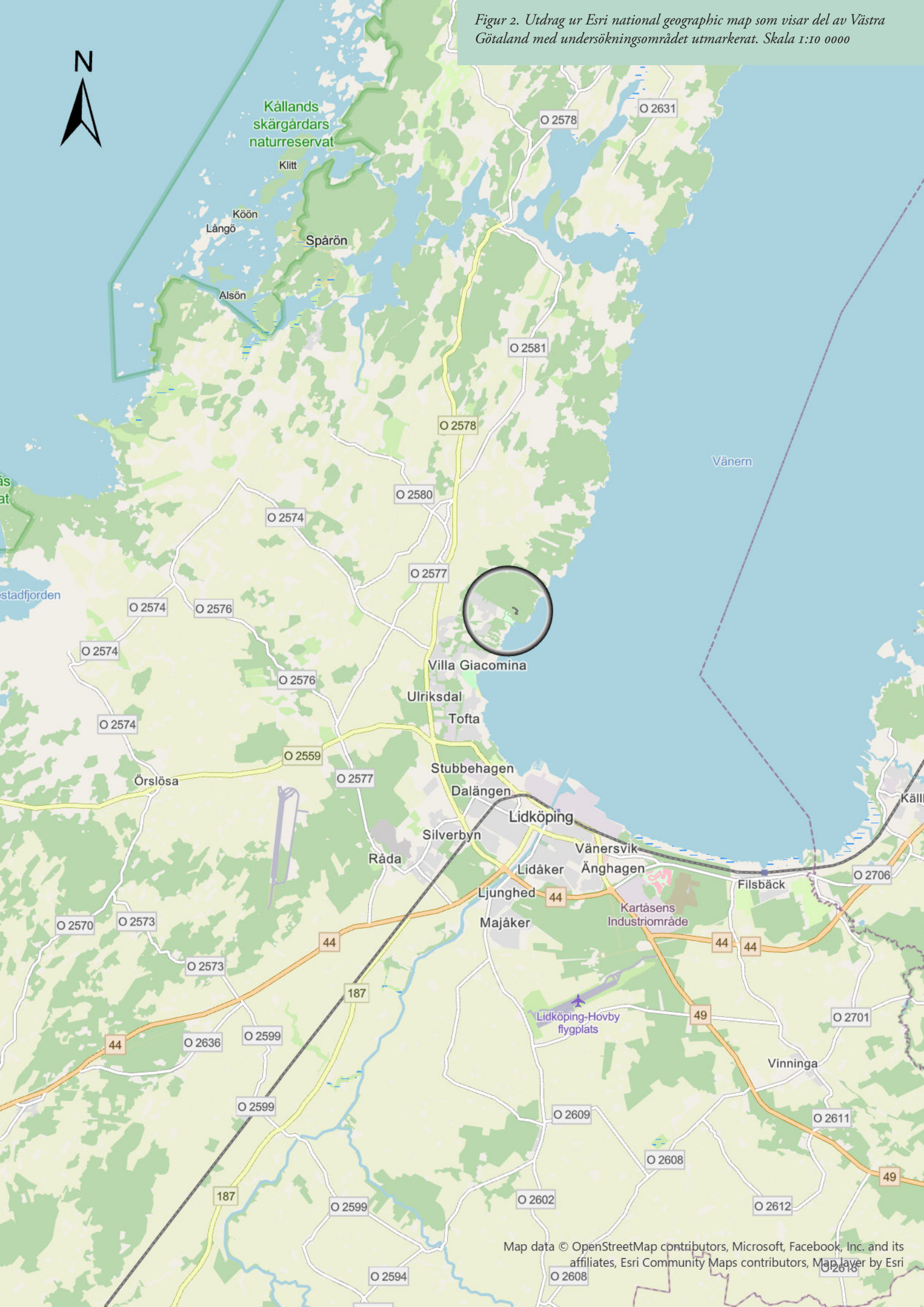
Innehåll

Sammanfattning	8
Inledning.....	8
Syfte och metod	8
Landskap och fornlämningar	8
Resultat.....	9
Gravfältet L1961:815	9
Söder om Sjölundavägen	11
Förslag till åtgärder.....	11
Referenser.....	12
Litteratur	12
Otryckta källor.....	12
Tekniska och administrativa uppgifter	13
Bilaga	14

Figur 1. Utdrag ur Esri topografiska världskarta som visar Västra Götaland med undersökningsområdet markerat.

Figur 2. Utdrag ur Esri national geographic map som visar del av Västra Götaland med undersökningsområdet utmarkerat. Skala 1:10 0000

Sammanfattning

Lödöse museum/Förvaltningen för kulturutveckling har genomfört en schaktningsövervakning med anledning av att NEKTAB dragit nya el- och fiberledningar genom gravfält LI961:815, förbi stensättning LI961:1456 och genom ett område med potentiella boplatslämningar, enligt rapporten från särskild utredningen 2003 (Åhman 2003:18). Ledningsdragningsarna skall förläggas i befintliga schakt.

Schaktningsövervakningen genom gravfältet resulterade i att det kunde konstateras att tidigare ledningsdragningsarna har gjort åverkan på minst en, möjligen två stensättningarna inom gravfältet. I det nya ledningsschaktet framkom enbart omrörda massor utan spår av arkeologiskt intressant material. Även el- och fiber kablar framkom i schaktet vilket bekräftade att NEKTABs schakt höll sig inom det befintliga ledningsservitutet.

Schaktningsövervakningen söder om Sjölundavägen förbi stensättningen LI961:1456 och genom området med potential för boplatslämningar resulterade inte in några nyupptäckta fornlämningar. Ledningsdragningsarna gick även så pass långt från stensättningen att det inte fanns risk för åverkan på denna.

Inledning

Lödöse museum/Förvaltningen för kulturutveckling har på uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götalands län (diarienummer 431-6449-2023) genomfört en arkeologisk schaktningsövervakning inom del av fastigheten SAL 2:4 (2). Anledningen till schaktningsövervakningen var att nya el- och fiberledningar skulle dras dels genom ett gravfält (LI961:815), dels i närheten av en registrerad stensättning (LI961:1456). Ledningarna skulle även dras genom område med potential för boplatslämningar enligt rapporten från särskild utredningen 2003 (Åhman 2003:18).

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska schaktningsövervakningen var att utifrån ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera fornlämningarna, i den mån behov uppstod samt att tillse att entreprenaden inte riskerar medföra körskadorna på kända fornlämningar.

Schaktningsövervakningen genomfördes genom att en arkeolog var med under schaktningen genom gravfältet samt på den södra sidan om Sjölundavägen i närheten av stensättningen och där det enligt rapporten från den särskilda utredningen 2003 (Åhman 2003:18) fanns potential för boplatslämningar.

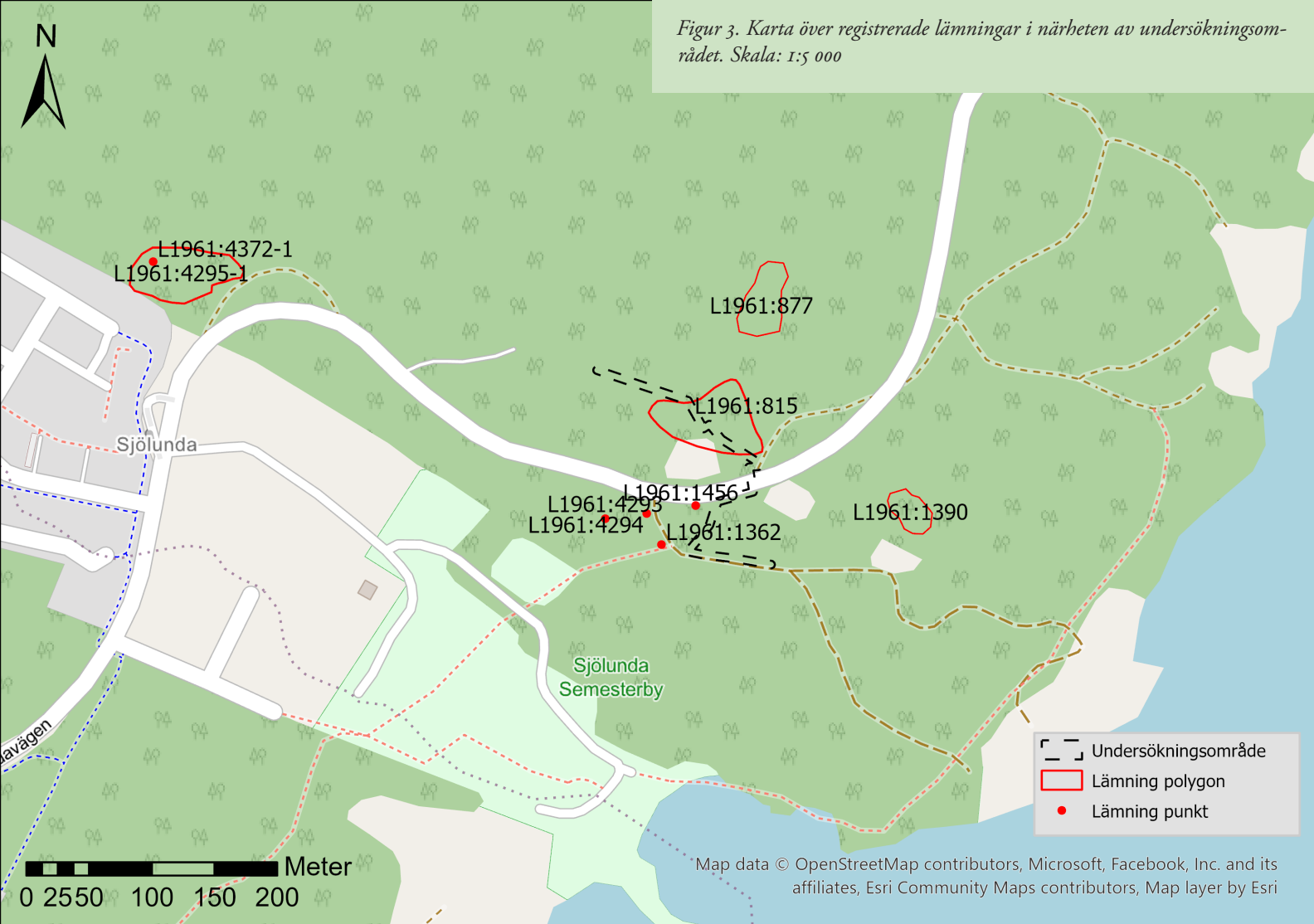
Schakten samt eventuella lämningar dokumenterades med hjälp av GPS-utrustning kopplad till nätverks-RTK i koordinatsystemet Sweref 99TM. Inmätningarna har därefter bearbetats med hjälp av ArcGIS Pro. Fältbeskrivningar och fotografering skedde löpande.

Landskap och fornlämningar

Undersökningsområdet var beläget i kalhygge, skogsbyrn och trädgård strax nordöst om Lidköping, omkring 400 meter från Vänern. Jordmånen inom området bestod framför allt av sandig morän med bottenlager av postglacial sand och grus (SGUs kartvisare).

Övervakningsområdet skar genom gravfält LI961:815 bestående av 9 runda stensättningar och 4 resta stenar (Kulturmiljöregistret), samt går i närheten av stensättning LI961:1456. Strax norr om det nu aktuella gravfältet finns ytterligare ett gravfält, LI961:877 och knappt 200 meter åt sydöst finns ytterligare ett gravfält, LI961:1390.

I samma område som LI961:1456 finns ytterligare tre stensättningar, LI961:1362, LI961:4293 och LI961:4294. Omkring 700 meter nordväst om dessa finns ytterligare en stensättning, LI961:4372. Där finns även en fossil åker registrerad, LI961:4295. Det absoluta närområdet karakteriseras således av gravmiljöer.

Resultat

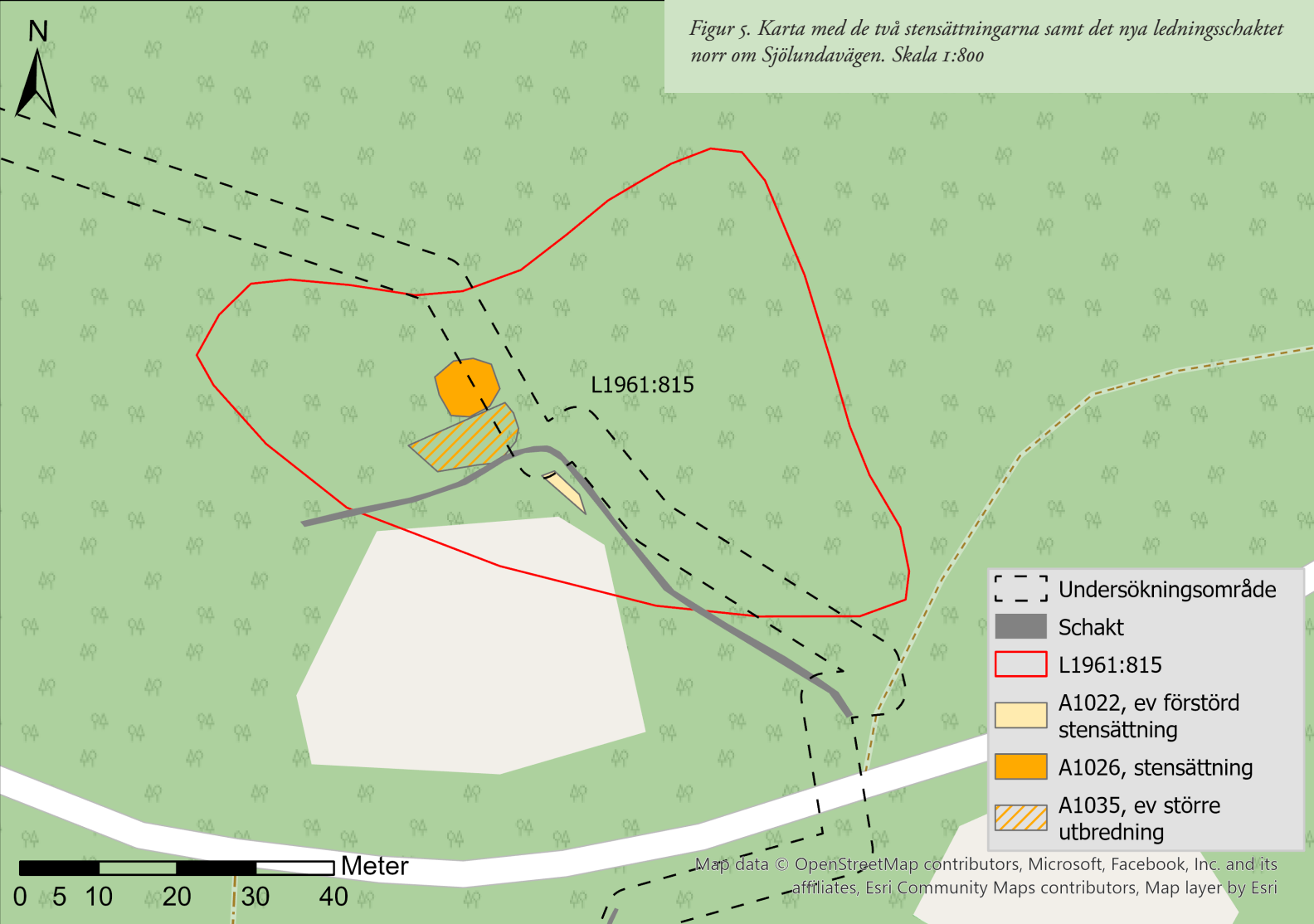
Gravfältet L1961:815

Schaktningsövervakningen genom gravfältet resulterade i att det kunde konstateras att tidigare ledningsdragningar hade gjort åverkan på minst en, möjligen två stensättningarna inom gravfältet. Den möjliga stensättning (A1022), figur 5, var belägen mycket nära den nya ledningsdragningen som då fick göra en mindre sväng bort från A1022. Denna eventuella lämning var dock sedan tidigare förstörd av ledningsdragningar.

Den säkra stensättningen A1026, figur 5, var störd sedan tidigare genom att en elkabel hade dragits in i den fram till en luftledningsstolpe som placerats i stensättningen, figur 4. Denna stensättning var mycket tydlig och väl avgränsad i den norra-östliga sidan, medan den södra-västliga sidan var mycket otydlig och synbart förstörd på grund av tidigare ledningsdragning, av

Figur 4. Elstolpe som placerats mitt i stensättning A1026, taget mot syd. Foto: Astrid Lennblad

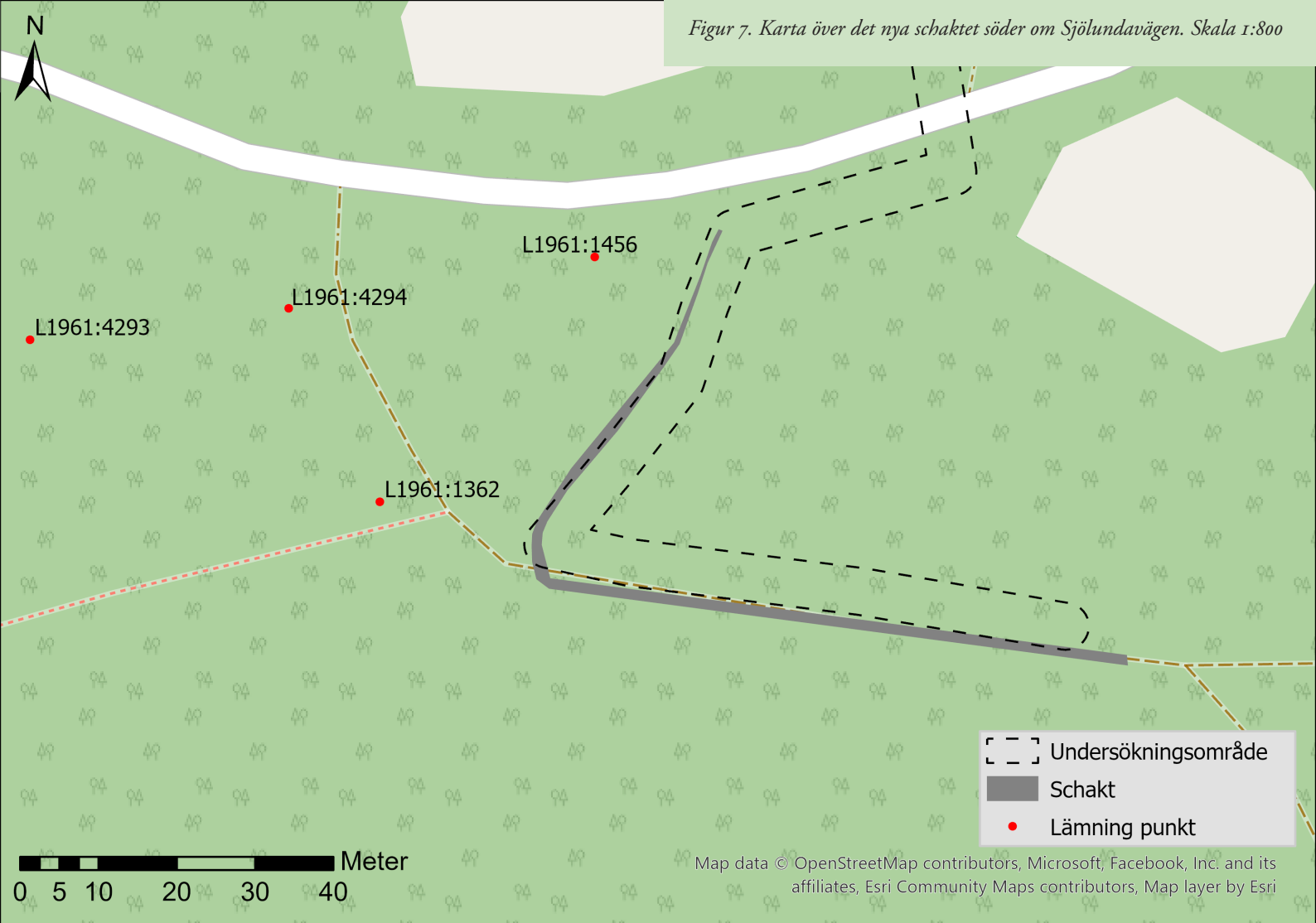
denna anledning har även en möjligt större utbredning mätts in, A1035.

I det nya ledningsschaktet genom gravfältet framkom enbart orörda massor utan spår av arkeologiskt intressant material. Även el- och fiber kablar framkom i schaktet vilket bekräftade att NEKTABs schakt höll sig inom det befintliga ledningsservitutet, figur 6.

Schaktet vek av från den ursprungligen tänkta sträckningen, figur 5. Detta innebar att gravfältet påverkades i lägre grad av arbetsföretaget än om schaktet skulle dragits enligt den ursprungliga planen. Exempelvis så lämnades den orörda delen av stensättning A1026 in-

Figur 6. Del av det nya ledningsschaktet genom gravfältet. De gula banden påträffades där äldre ledningar gick. Foto: Astrid Lennblad

takt. Den nya sträckningen innebär även att det gick att följa befintliga schakt ut från gravfältet.

Söder om Sjölundavägen

Schaktningsövervakningen söder om Sjölundavägen förbi stensättningen L1961:1456 och genom området med potential för boplatslämningar resulterade inte i några nyupptäckta fornlämningar. Ledningsdragningen gick även så pass långt från stensättningen L1961:1456 att det inte fanns risk för överkan på denna.

Förslag till åtgärder

Lödöse museum/Förvaltningen för kulturutveckling anser inte att vidare arkeologiska åtgärder är nödvändiga. Ska däremot ytterligare arbeten ske inom gravfältet L1961:815 bör dessa ske under tillsyn av arkeolog. De stensättningar som påträffades vid denna övervakning var åtminstone delvis välbevarade. Även om arbe-

Figur 8. Del av det nya ledningsschaktet söder om Sjölundavägen. Foto: Astrid Lennblad

te vid stensättning L1961:1456, samt de kringliggande stensättningarna, skall ske bör detta göras under tillsyn av arkeolog.

Referenser

Litteratur

Åhman, Andreas. (2003). *Inför ny detaljplan, område de Sjölund/Villa Giacomina, inom fastigheterna Led*

2:4, Villa Giacomina 1:15 m.fl. Sunnersbergs socken, Lidköpings kommun, Västergötland. Särskild arkeologisk utredning 2003. Rapport 2003:18. Västergötlands museum, Skara

Otryckta källor

Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöregister (KMR). [2023-11-15]

Sveriges geologiska undersökning (SGU) kartvisare. [2023-11-15]

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsen, dnr: 431-6449-2023
Förvaltningen för kulturutveckling, dnr: KU 2023-00194
Länsstyrelsens uppdragsnummer: 202300399
Förvaltningen för kulturutveckling projektnr: 15565

Län: Västra Götalands län
Kommun: Lidköping
Socken: Sunnersby
Fastighet: SAL 2:4 (2)
Koordinatsystem: SWEREF 99TM

Uppdragsgivare: NEKTAB
Ansvarig institution: Lödöse museum/Förvaltningen för kulturutveckling
Projektledare: Astrid Lennblad
Fältpersonal: Astrid Lennblad
Fältarbetstid: 2023-09-II, 2023-09-14
Fälttimmar: 12 timmar

Arkiv: Regionarkivet, Vänersborg.
Fynd: Inga fynd omhändertogs

Bilaga

Bilaga 1 *Kontextbeskrivningar*

Bilaga 1 *Kontextbeskrivningar*

Kontextnr	Typ	Bredd (meter)	Djup (meter)	Beskrivning
S1000	Ledningsschakt	0,4–0,5	0,6–0,8	Ledningsschakt för fiber och el.
A1022	Stensättning?			Ev stensättning. Mycket skadad av äldre el- och fiberdragningar samt delvis täkt av trädgårdsskräp. Det som stack ut i schaktet var enbart omrörda stenar och sand. Ingen antydan till arkeologiskt material.
A1026	Stensättning			Delvis prydlig stensättning ovanför där det nya och de äldre schakten gick. Ner mot schakten var kanten osynlig med mycket omrörd sten. En elstolpe var placerad i stensättningen och dess matarkabel korsade det nya fiberschaktet på två ställen.
A1035	Större utbredning för A1026?			Eventuellt har A1026 varit mycket större men söndergrävd av den äldre eldragningen mot elstolpen.

